

Hér á eftir er samantekt á viðbrögðum við athugasemdum. Gerð er nánari grein fyrir þeim þáttum sem athugasemdirnar lúta að, eftir því sem unnt er, með hliðsjón af því að endanleg hönnun mannvirkja liggur ekki enn fyrir:

UMSÖGN	VIÐBRÖGÐ
Rangárþing ytra 4. júní	
Skipulags- og umferðarnefnd hefur farið yfir efni og innihald greinargerðar framkvæmdaraðila. Nefndin telur að umrædd framkvæmd skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Að mati nefndarinnar er gerð fullnægjandi grein fyrir þeim þáttum sem þörf er á og í því umfangi sem tilkynningin gefur tilefni til.	Þarfnast ekki viðbragða.
Heilbrigðiseftirlit Suðurlands 11. júní	
Heilbrigðiseftirlit Suðurlands hefur farið yfir ofangreinda tilkynningu fyrir téða framkvæmd og gerir ekki athugasemdir. Embættið telur að tilkynningin geri nægjanlega grein fyrir eðli, umfangi og umhverfi framkvæmdarinnar, sem og mótvægisáðgerðum og vöktun. Embættið telur að varanleg umhverfisáhrif framkvæmdarinnar önnur en sjónræn og staðbundin í næsta nágrenni hennar séu hverfandi/óveruleg og mögulegt að milda þau með góðri umgengni á framkvæmdatíma og vönduðum frágangi umhverfis og mannvirkja að framkvæmdum loknum. Embættið metur málið því sem svo að framkvæmdin kalli ekki á mat á umhverfisáhrifum að teknu tilliti til þeirra viðmiða sem koma fram í 2. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana.	Þarfnast ekki viðbragða.
Náttúrufræðistofnun 11. júní	
Náttúrufræðistofnun telur að nægjanlega sé gerð grein fyrir framkvæmdinni, umhverfi hennar og umhverfisáhrifum og ekki sé þörf á að framkvæmdin fari í mat á umhverfisáhrifum.	Þarfnast ekki viðbragða.
Náttúruverndarstofnun 11. júní	
a. Vistgerðir, gróður og uppgræðsla Í greinargerð kemur fram að á framkvæmdasvæðinu séu einkum vistgerðirnar sanda- og vikravist og alaskalúpína samkvæmt vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands. Þá kemur fram að svæðið sé þegar að hluta raskað og innan Hekluskögaverkefnisins þar sem unnið sé að uppgræðslu og endurheimt birkiskóga. Náttúruverndarstofnun tekur undir að vistgerðir innan framkvæmdasvæðisins hafi almennt lágt verndargildi og njóti hvorki sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd né verndar samkvæmt alþjóðlegum samningum. Áhrif framkvæmdarinnar á vistgerðir eru því að mestu staðbundin og bundin við þegar raskað svæði. Stofnunin bendir þó á mikilvægi þess að frágangur og uppgræðsla taki mið af markmiðum Hekluskögaverkefnisins og að gengið verði frá svæðinu jafnóðum og vinnslu lýkur á hverjum áfanga. Náttúruverndarstofnun telur að áhrif þessara þátta sé óveruleg til nokkuð neikvæð. b. Fuglalíf Í greinargerð kemur fram að ekki hafi verið gerð sérstök úttekt á fuglalífi vegna framkvæmdarinnar, heldur sé mat byggt á almennum upplýsingum um vistgerðir og staðsetningu svæðisins. Náttúruverndarstofnun telur að líklegt sé að fuglalíf á svæðinu sé	a. Áhersla verður lögð á að frágangur og uppgræðsla taki mið af markmiðum Hekluskögaverkefnisins. Nánari útfærsla frágangs og áfangaskiptingar verður sett fram við útgáfu framkvæmdaleyfis, eftir því sem við á. b. Þarfnast ekki viðbragða.

fremur fábreytt í ljósi þess að um er að ræða sandorpið og að hluta raskað hraunsvæði með vistgerðum sem hafa almennt lágt verndargildi. Ekki er þó unnt að útiloka að ábyrgðartegundir mófugla nýti svæðið eða nærliggjandi svæði að einhverju marki á varptíma. Áhrif framkvæmdarinnar á fuglalíf eru því að mati stofnunarinnar líklega staðbundin og takmörkuð, en ákveðin óvissa er til staðar þar sem ekki liggur fyrir vettvangsúttekt á fuglalífi.

c. Sérstök vernd náttúruverndarlaga og jarðmyndanir

Í greinargerð kemur fram að framkvæmdasvæðið sé í yngri hluta Þjórsárhrauna sem runnið hafi fyrir um 8.000–9.000 árum og að hraunið sé sandorpið og raskað að hluta. Þá kemur fram það mat framkvæmdaraðila að hraunið innan svæðisins hafi að mestu tapað þeim einkennum sem mynda verndargildi þess sem hraunvistgerðar eða jarðmyndunar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Náttúruverndarstofnun bendir á að framkvæmdin felur engu að síður í sér umfangsmikla og varanlega efnistöku úr nútímahrauni. Þótt hlutar hraunsins séu sandorpnir og raskaðir liggur ekki fyrir nákvæm afmörkun á því hvaða hlutar svæðisins hafi í raun tapað þeim einkennum sem mynda verndargildi hraunsins samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Stofnunin telur jákvætt að áfram sé gert ráð fyrir nýtingu þegar raskaðs efnistökusvæðis fremur en að opna ný svæði til efnistöku. Hins vegar telur stofnunin að áhrif framkvæmdarinnar á jarðmyndanir verði ekki metin óveruleg í ljósi umfangs framkvæmdarinnar, varanlegra breytinga á landformi og þess að um efnistöku í hrauni er að ræða. Að mati Náttúruverndarstofnunar er því ákveðin óvissa enn til staðar um verndargildi hluta framkvæmdasvæðisins og þörf á skýrari rökstuðningi og afmörkun í greinargerð varðandi stöðu hraunsins gagnvart 61. gr. náttúruverndarlaga.

d. Landslag og ásýnd

Í greinargerð kemur fram að áhrif efnistökunnar á landslag og ásýnd séu talsverð þegar svæðið sé skoðað úr lofti, en minni frá Landvegi þar sem náman sé staðsett ofan hraunbrúnar og lítt sýnileg frá helstu sjónarhornum á jörðu niðri. Þá kemur jafnframt fram að heildaráhrif á landslag séu metin veruleg og óafturkræf vegna varanlegra breytinga á landformi. Náttúruverndarstofnun tekur undir að framkvæmdin felur í sér varanlega breytingu á landformi. Um er að ræða verulega stækkun efnistökusvæðis, úr 2 ha í um 14 ha, og umfangsmikla efnistöku úr hraunlandslagi sem mun setja varanleg ummerki á svæðið þótt sjónræn áhrif frá Landvegi kunni að vera takmörkuð. Stofnunin bendir á að samkvæmt 69. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd skal við hönnun mannvirkja og skipulag framkvæmda tekið mið af landslagi, heildarsvipmóti lands og náttúrufari þannig að sjónræn áhrif séu lágmarkuð og sérkenni lands njóti sín eftir fremsta megni. Þá hefur Ísland einnig skuldbundið sig samkvæmt Evrópska landslagssamningnum til að viðurkenna landslag sem mikilvægan þátt í umhverfi og lífsgæðum almennings og stuðla að vernd, stjórnun og skipulagningu landslags. Náttúruverndarstofnun telur jákvætt að áfram sé gert ráð fyrir nýtingu þegar raskaðs svæðis fremur en opnun nýrra efnistökusvæða og að fyrirhugaður frágangur taki mið af aðliggjandi landslagi og markmiðum Hekluskága. Að mati stofnunarinnar breytir það þó ekki þeirri niðurstöðu að áhrif á landslag og landform verði talsverð og að hluta óafturkræf. Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að skýr áfangaskipt frágangsáætlun verði hluti af framkvæmdaleyfi, þar sem gerð verði grein fyrir landmótun, hallamyndun, uppgræðslu, framvindu frágangs og vöktun árangurs.

c. Tekið er undir að framkvæmdin felur í sér umfangsmikla og varanlega efnistöku úr nútímahrauni. Framkvæmdaraðili telur þó að svæðið hafi að verulegu leyti tapað þeim einkennum sem liggja til grundvallar verndargildi hrauns samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Það mat byggir á nýlegum drónamyndum og vettvangsskoðun, sem sýna að innan fyrirhugaðs stækkunarsvæðis hafa yfirborðseinkenni hraunsins að verulegu leyti horfið eða raskast þannig að svæðið beri ekki lengur með skýrum hætti þau einkenni eldhrauns sem njóta sérstakrar verndar. Þótt stakir hraunhólar standi hærra í landi er þar ekki lengur að finna samfellda heildarmynd sem telja má hafa verndargildi. Jafnframt er vert að benda á að svæðið var áður algróið og skógi vaxið en hefur tapað gróðurþekju sinni og blés allt upp.

d. Sett verður fram áfangaskipt frágangsáætlun í framkvæmdaleyfi, með áherslu á landmótun, hallamyndun, uppgræðslu og annan frágang eftir því sem við á.

e. Ryk, hávaði og umferð Í greinargerð kemur fram að áhrif vegna ryks og hávaða séu talin óveruleg, takmörkuð og tímabundin og að áhrif á umferð verði óveruleg. Þá kemur fram að unnt sé að grípa til mótvægisáðgerða, svo sem vökvunar vinnslusvæða og flutningsleiða, hraðatakmarkana og aðlögunar vinnslu að veðurskilyrðum. Náttúruverndarstofnun telur að áhrif ryks, hávaða og aukinnar umferðar verði fyrst og fremst staðbundin og bundin við framkvæmdatíma, en að áhrifin geti engu að síður orðið nokkuð neikvæð fyrir lífríki og náttúrufar í næsta nágrenni framkvæmdasvæðisins. Um er að ræða langvarandi starfsemi með sprengingum, efnisvinnslu, akstri vinnuvéla og þungaflutningum yfir allt að 15 ára tímabil. Stofnunin bendir á að fok getur haft áhrif á gróðurþekju og framvindu vegna uppgræðslu innan Heksluskógaverkefnisins, einkum á þurrum og vindasömum tímabilum. Þá getur viðvarandi hávaði og umferð raskað búsvæðum fugla og annarra lífvera á svæðinu, sérstaklega á varptíma, þótt ekki liggi fyrir sérstök fuglarannsókn fyrir framkvæmdasvæðið. Náttúruverndarstofnun telur því mikilvægt að framkvæmdaleyfi og starfsleyfi feli í sér skýr skilyrði um rykvarnir, vöktun, takmörkun vinnu utan dagvinnutíma, hraðatakmarkanir, meðferð sprenginga og viðbrögð ef áhrif á gróður eða lífríki reynast meiri en gert er ráð fyrir. f. Samlegðaráhrif Í greinargerð kemur fram að aukin efnistaka úr Merkurnámu tengist annarri uppbyggingu og efnistöku á Þjórsár- og Tungnaáarsvæðinu og að samlegðaráhrif geti komið fram á samgöngur, landslag, ásynd, loftgæði, hljóðvist og vistkerfi. Náttúruverndarstofnun telur að samanlögð áhrif efnistöku, vegafamkvæmda og annarrar uppbyggingar á svæðinu geti orðið meiri en áhrif einstakrar framkvæmdar einnar og haft áhrif á landslag, lífríki og upplifun svæðisins. Að mati stofnunarinnar er umfjöllun um samlegðaráhrif í greinargerð of almenn og óvissa enn til staðar um raunveruleg heildaráhrif framkvæmdarinnar á náttúrufar og landslag svæðisins. g. Niðurstaða og afstaða Náttúruverndarstofnunar Náttúruverndarstofnun telur að fyrirhuguð aukin efnistaka í Merkurnámu geti haft í för með sér nokkuð neikvæð til talsverð neikvæð staðbundin áhrif, einkum vegna umfangs framkvæmdarinnar, varanlegra breytinga á landslagi og mögulegra samlegðaráhrifa með annarri efnistöku og uppbyggingu á svæðinu. Stofnunin telur jákvætt að nýta áfram þegar raskað efnistökusvæði fremur en að opna ný svæði til efnistöku. Náttúruverndarstofnun leggur þó áherslu á að áður en framkvæmdaleyfi er veitt þurfi að skýra nánar frágang, áfangaskiptingu, mótvægisáðgerðir, verndargildi hrauns gagnvart 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd og hvernig dregið verði úr samlegðaráhrifum, rykmyndun og áhrifum á lífríki.	e. Eftir því sem við á verður gerð nánar grein fyrir skilyrðum og/eða mótvægisáðgerðum vegna áhrifa á ryk, hávaða og umferð í framkvæmdar- og/eða starfsleyfi. f. Varðandi samlegðaráhrif er ljóst að þau tengjast fyrst og fremst uppbyggingu á Þjórsár- og Tungnaáarsvæðinu, einkum vegna álags á samgöngur, þótt áhrif á aðra umhverfisþætti geti einnig aukist vegna umfangs og fjölda framkvæmda. Merkurnáma er þó staðsett í talsverðri fjarlægð frá öðrum efnistökusvæðum. Tekið er undir að samanlögð áhrif efnistöku, vegafamkvæmda og annarrar uppbyggingar á svæðinu geti orðið meiri en áhrif einstakra framkvæmda einnar og sér. Á móti kemur að uppbyggingin hefur einnig í för með sér jákvæð samlegðaráhrif, einkum hvað varðar nauðsynlega innviði á borð við vegakerfi og raforkukerfi. Að mati framkvæmdaraðila vega þau sjónarmið að nokkru leyti upp á móti neikvæðum áhrifum framkvæmdanna. g. Þakkað er fyrir umsögn Náttúruverndarstofnunar. Hér að framan hefur verið tekin afstaða til þeirra athugasemda sem þar koma fram, eftir því sem við á. Jafnframt er tekið undir að við útgáfu framkvæmdaleyfis verði gerð nánari grein fyrir frágangsaætlun, áfangaskiptingu og mótvægisáðgerðum, eftir því sem við á.
Minjastofnun Íslands 11. júní	
Engar þekktar minjar eru á framkvæmdasvæðinu.	Þarfnast ekki viðbragða.
Vegagerðin 26. maí	

Aðkoma að svæðinu er um Landveg (26-04) en hann er skilgreindur sem tengivegur ekki stofnvegur eins og fram kemur í fyrirspurninni (bls. 6), í flokki C7. Vegagerðin vekur athygli á því að leyfileg þungaumferð um slíka vegi eru að meðaltali fimm þung ökutæki á sólarhring samkvæmt Veghönnunarreglum Vegagerðarinnar. Vegagerðin ítrekar mikilvægi samráðs vegna flutninga um vegakerfið og bendir á að til viðbótar við samráð og leyfi vegna þunga og stórra flutninga þarf leyfi Vegagerðarinnar fyrir öllum tengingum við þjóðvegi sem og fyrir öllum framkvæmdum og mannvirkjum innan veghelgunarsvæðis. Á Landvegi, norðan við framkvæmdasvæðið er einbreið brú og önnur á Þingskálavegi (268-03) til suðaustur. Minnst fjórar einbreiðar brýr eru í næsta nágrenni svæðisins þar sem þungatakmarkanir eru í gildi. Sækja þarf um undanþágu frá Samgöngustofu vegna þungaflutninga á vegum og brúm þar sem sett eru mörk á leyfilegan öxulþunga og heildarflutninga á sólarhring. Vegagerðin leggur einnig áherslu á mikilvægi þess að farmur sé tryggður áður en ekið er inn á þjóðvegi.	Framkvæmdaraðili tekur undir mikilvægi þess að flutningar vegna framkvæmdarinnar fari fram í samráði við Vegagerðina. Við nánari undirbúning framkvæmda verður haft samráð við Vegagerðina um tilhögun flutninga um vegakerfið, eftir því sem við á. Við framkvæmd einstakra verkefna verður leitað nauðsynlegra leyfa og undanþága vegna þunga og stórra flutninga, tenginga við þjóðvegi og mannvirkja innan veghelgunarsvæðis. Jafnframt verður tekið mið af þungatakmörkunum á viðkomandi vegum og brúm og þess gætt að farmur verði tryggður í samræmi við gildandi reglur.
--	---